Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Bréf send Benedikt 1915-1918, 1. hluti

Bjarni Benediktsson – Benedikt Sveinsson – Aðalsteinn Jónsson – Alexander Jóhannesson – Árni Eggertsson – Árni Eggertsson – Baldvin Baldvinsson – Baldvin Friðlaugsson – Björn Jakobsson – Daníel Jónsson – Friðrik Sæmundsson – Geirfinnur Fr. Friðfinnsson – Guðmundur Þorláksson – Hallbjörn Þorvaldsson – Halldór Bjarnarson – Hólmsteinn Kristjánsson – Indriði Þorkelsson – J. C. Poestion – Jóhannes Friðbjörnsson – Magnús Hjaltason – Maríus Lund – Matthías Þórðarson – Philadelphia National Bank – Sigurður Egilsson – Valdi – Þór Stefánsson – Breiðavík – Fritzes Konglige Hofboghandel – Helgi Eyjólfsson – Önundur Magnússon

Tekið af vef Borgarskjalasafnsins

bjarnibenediktsson.is

Einkaskjalasafn nr. 360
Benediktarskjöl
Askja 5-6, Örk 1

©Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Kaupmannahöfn 12. oct. '18.

Hr. alþm. Benedikt Sveinsson.

Þakka yður af alhug framtíðinni yðar í sambandsmálinu og vil með línum þessum biðja yður gjöra svo vel og sjá um að ég geti fengið send nokkur eintök af bæklingi Magnúsar Stephjarnarsonar til útbýtingar meðal góðvinanna hér efra. – Ég hefi við bæklinginn en veit ekki hvaðan mér á að fá og sný mér því til yðar. –

Biðst yður svo afsaka þetta.

Virðingarfyllst.

Guðm. Þorláksson

(Pr. Laugaveg 8 – mjólkurbúðin.)

Á vegum Bjarna Benediktssonar frá Hofsósi og fjölskyldu hans

Fjalli í Aðaldal 23/1 15.

Kæri vinur!

Ég geri það satt að segja með hálfum huga að senda þér til birtingar í Sveitafrelsinu eftirmæli sem ég hefi nýlokið. Ríkja þar ekki hlut að máli Björnsmiðr menn eða mikilsverðir. En annað hvað orð eftir Kristján gamla á Hólmavaði er hitt eftir Guðrúnu frá Skaumkoti, mörg Sigurjóns gestgjafa og þeirra systkina. Má vera að þér þyki kveðin of lög og þá hafið ekki rúm fyrir þau, nema að leggja öðru þarfara frá; getur þetta satt verið. Allavega skyldir þarf sitt „plass" og sú innlenda sitt, auk margs annars.

Nú er ekki þar með búið.

Af því að menn þessir eru lítt kunnir annarsstaðar en hér í sveitinu, hripuðu ég upp pistil nokkurn er fylgja skyldi, svo að lesendur eftirmælanna gæti fyllra áttað sig þá er þeir hefði þar

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

skýringu með. En með þessu pistli mátti gera sem þér sýnist: skytta þú eða fella alveg burt, og hefði þú þá getað látið ósjá út fylgjá kvittunum frá þér, ef til þess kæmi.

Þú í Brettkrakowi greiddi fyrir mig andvirði XI árg. Ing. (1913) í fyrra vetur og hefi ég í höndum kvittun fyrir þú með óleysilegu nafni Gjaldkera Ing. undir. Skrifar hann á same blað fyrir Kr. 4.75 fyrir „Daily Mail" sem ég hefi þó ekki fengið eitt blað af til þessa dags.

Nú sel ég mig skulda fyrir síðasta árg Ing. (XII. 1914) og ekki meira. Ef áttg. telji skuld mína hæri, sem mér skilist á blaði sem mér barst nýlega, þá kynni ég betur við að vita fyrir hvaða árg. sú skuld er.

Annars sýslar þú kunnuglega ekkert með innheimtu á andvirði blaðsins svo þetta sé alt þér óviðkomandi, en – þú verð ég að biðja þig um nafn gjaldkerans svo ég nái til hans. Ætl þú ég þér nú samt að minnast á þetta skuldaskiptamál, þá vil ég geta þess, að heldur verðurðu að stinga erindum mínum undir stól heldur en ég gefi með þeim, þó lítilþörtlu kunni að vera. Fell ég þetta fram ~~fyrir~~ þú ég þykist hafa spurnir af því, að blöð láti stundum bera sér, til að flytja þessháttar. Af þau afplánu társ skuld mína við blaðið, þar ég ekki fram á, og á ekki vonó. Hefi ég enn ekki náð því á vere matvinnungur við ljósagerðina og mun svo framvegis. En það er mér ánægju leyt, ef geta má.

Tíðindi eru héðan fá. og sleppi ég at minnast á þau. Yrði og af þeim nýja brygðið þá er þau kæmu

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

sudur í sætli minnum, langt á eftir
tímanum og sínanum. Skundum dettur
mér í hug et stirfu Ing. pistil um
eitthvert en aldrei verður þó af því.
Vísur þær er hér fara á eftir sendi ég til
gamans. Þiggi sjálfur at sýna tildrögin.

Hein er vissu orðin fóst – Anders mikla borðins
Þeir hafa kynt oss kost og lóst – Konungleg orðins
Þeir er hið dýra drottins orð – Drenda mestklaust
Ápekt því sem ber á borð – Brennivínsklut slúðurs tríðurs.

Til þess ekkert efni stríf – Nú þið verða með
Vorr trú ég telkin af – „Trínelin öle í borði"
Þá er hinn hái höfuðpaur – Hann sem guðsríð
Fúllra brigða í svað og saur – Sjálfur hrós þá stýrir niðurs.
Upp til fjalla og út við haf – Er svo búið í hendur
Vita menn hvorki áttum af – Á því viðrið stendur.

— — — — — —

Leitt er það hve lýður á – Líkið fé í sjóði
Líðaru þó hve landið á – Lítið af mennablóði

Með kurri kvartju og putkleti til þín og
Ingólfs og allra góðra drengja Inbrid Þórðarsdóttir
– Inbrid á Fjelli mætti stundum undir hvat. af til komi

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Kristján Finnson á Stóruvöllum

(Við greftrun hans í Nesi 23 nóv)

Þú verður altaf ofarlega á blaði
Eignastrár hjartans, gamla Laxár fljót!
Þér hef ég unnað, straumur gáskaglaði,
Gljúfranna son og dalsléttunnar jót.
Hugur og augu hvarfla um ýmsa staði;
Hér á þó japnan dýrstan menja sjóð
Deilt milli bóndans bretelar, túns og engja;
Barnaslóð vor, og Laxár þýða strengja.

Þar munuð flestum, sem þig ungir sáu,
Sáu og heyrðu lygnu þína og flaum;
Þeim sem að börn á bökkum þínum lágu
Byltu við ljóð þitt sínum fyrsta draum
Sem þínum öldusveipum himinbláu
Og silfurhvítu, veittu nokkurn gaum.
Sú á botni hylsins hjálparsnauða
Himininn spegla fangbrögð lífs og dauða.

Leit ég þig ungur gengna úr gljúfri
Gnæfandi hátt á yztu Brúa stall.
Ungmenna seiddi lítt hug og hjörtu
svörtu

1 hvítu

Hörpumar brim, er þungt og máttugt svall:
Loftnaðu örskot bros af ásýnd björtu,
Breiddist út faðmur, tvað við rómur snjall:
„Meðtakið blessun drottins" yfir dalinn
Dunandi í strengjum, út um gljúfrasalinn.

Sjálf erku þessi blessun sem að breytir
Brunanum dauða í lífsins gróðursvið.
Óendanlega-frjóvum ferstum veitir
Fjallstraumi inn um dalsins þröngu hlið.
Stórfeldar orku til þess nánast neytir
Nytjar
Nytjar að efla, veita styrk og lið.
Þrotlishönd ég þrátt sá þína réttu
Þorstanum svölun, brauð er skortinn mettu.

Árstraumur frjóvi! Þér má ollum þakka
Þroska og viðgang fólks og jarðar hér.
Gleður hið liðna, miklu meira blakka
Megum leið þó til hins sem eftir fer.
Fleiða á milli þína breiðu bakka
Buðar það ljós er engum manni sér.
Ógrynni vöna í örnum þínum hrlá!
Allsæld og lífsafl þessum vatnsríku bláu.

1 Nytjar

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Aflstöd þú verður, orku hugvit bindur
Óhemju kraft þinn stormum, þrótt og fast.
Ljósstöð, er fólst í loga einn að kynda
Lýsiraf þitt er nú fer þvist og bast
Við hljótum þó að láta okkur lynda
Ljósfusta vona kólar sveiflu kast.
Farri er hábjört fylling sólla tíma;
Fölsk er hún þessi daufa hversdagsskíma

Strumurinn frjóvi stöðugt áfram liður
Storkar og brýnir, hvass og opinskár.
Alnægta gull til beggja hende bjóður
Borið til hafs í meira en þúsund ár
Frá þeirri stund að byggð landið lýður;
Lítt er það kyn þótt verði veðlein sár:
Hafa til einskis gull og grænskóg borið,
Gjöfunum upp á fólk í svefni borið.

Smásálir okkar deyfð og loti lamar,
Líra þar enn á fjöru dánarbeð,
Þeim munu allar góðar dísir gramar,
Gullfagra landið fá þar aldrei séð.
Þar sem að aldrei gangi fjeli framar

Fyr en þar vilja að allir séu með.
„Tíma ekki að gróða", trúeyrinji neinum
Tefla í hótta móti himna einum.

Störyrkir þöggum, stillum alt til friðar,
Stundin mun koma þegar hún er til!
Við erum tamir þrautum þungrar biðar,
Þekkjum á sárri von og óvon skil.
Tökum með þökk ef eitthvað áfram miðar
Ákveðna stefnu, — svona hérum bil
Ef til vill setur öld hins nýja siðar
Í Endvegið sunt, er kysum við til hliðar.

Degimum hallar, sigur sól til viðar,
Suðrið er heiðskírt. Norðið alt í ský
Skugurinn sveigjist meir og meir til friðar
Myrkur og nótt og þreyta hjálpa til
Skeyri ég glögt var Ein neðra miðar,
Nem hennar gömlu þekki strengjaspil
Skarirnar breikka, þrengjast álar árum.
Enn mun þó neisti lífs í fornum glóðum

Skeyri ég margur berast upp úr bárum
Blandaðar reiðir heim að aftni síð:

1 friðar

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Dreymandi tóna, þá frá æskuárum,
Eggjunar vaddir handa þrostatíð.
Óflugri sender önd, í hinstu sárum
Unnunar lögin, mjúk og himinblíð,
Þess, er hér ætlar lífi sínu að lúka
- - - Lítt veit þó dufstið hvar það mun fjúka.

Áðrtu leið ég, - einn með það og fleiru.
Ein á hulda víðað lögin slot.
Þú fetest að sýna með þann óm í eyra
Aldraði hölduir, sem þér var svo kær.
Hann fetestu ungur, upp í Svit að heyra
Aldrei til lengdar dvaldist honum fjær.
Hellusveinn hann hresti á dögum neyðu
Hólmavarðöldung hætta fram að deyða.

Þú varst í bernsku við þá óma alinn,
Upptöku og samleið hafðir Laxá við
Þú barst með straumunum út og óni dalinn
Ungmenni komstu hér á þessi svið.
Hélzt svo til sjávar, þar sem fengu falinn
Freistandi kallar út á sviðul mið.
Vonbrigða kveðtur kornst hér sú af núju
Komst hér og bjóst hér árin fjörtíu.

Sagu þín öll á landi Laxár gerist,
Land það er gott, - en ofinbýra fólk.
Augun þín mest um bú og bæ þinn stúrist,
Blessunarríkast uppá gamlan hátt.
Nafn þitt og minning varð þótt víða berist
Við munum ekki gleyma þó svo breitt
Lagnaðarmanni, iðnum, þriðnum, þörfum,
Þegum í við bíð, drjúgvirkum að störfum

Samleið við Laxá blíð og stríð er bæði:
Blómum og kiðjum stráð á aðra hlið,
Klungur og flúðir allaf öðrum þræði,
Árelstrar sárir, tæpt með öngg grið.
Tímin er engin til að kasta meði,
Fetar svo breiði úthafsflóinn við:
Hyldjúp og röllaur þar er gleymsku þrúm
Þeirra sem hverfa eins og dropi í sjóinn.

Straumur þinn lífs er liðin út aðsaur
Lengur ei entist það, en heilsu og fjör.
Þakka ber, Kristján, langa, iðna æfi
Ástríðu lausa gegnum margbreytt kjör.

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Svo skal þér fylgt að sæmdar mönnum hafi,
Sprækjandi Laxá verður með í fór.
Vaggar þér svefnljúft inn í austanstraumi
Óðáins klíðar nýrra vatnastraumu.

Guðrún Jónsdóttir

(við greftrun hennar í Nesi 5 jan.)

Framandi og gestur út við ægi svala
Ellarhryð skilin náðugt viljug frá
Ætt og sonu og dætur vorru dala,
Döfnuð og vaxin skauti þeirra á,
Þar sem að fornar dísir altaf ala
Íslenzkust góð við heiðarvötnin blá
Langt burt frá austri alskyns hafa og lunda
Öbjóðarröst er svall til vorra strandar.

Þar sem að leynist forna fróða og venja
Forsælu þámi undir hvæsari brún.
Þar sem í grasi gróa dýra menja
Gulltöflur, skráðar helgri dularrún.
Þar sem að hallar verðlaunvattir þenja
Vébönd sín kringum þjóðhelg sögustún.
Þar sem að finnur þátturinn austurlétti
Fedranna sperrslóð á hverjum blettí.

Þar sem að blærinn leikur þýtt á vöngum
Barnæsku léttur, eins og fyr á líð.
Þar sem á lofti ymur enn af söngum

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Eskunnar kæru, þar er hún lagði í stríð
þar sem að hana dreymir fullum fögnum
Fögurstu blómin suðrs og upp í hlíð.
þar sem að taka undir vora óma
Eiléfur vaðlir landsins helgidóma.

En – þar sem líka hurðir hörmar línu
Hávarir, byrgðir, einn og falla kann.
þar sem, þó miður, ýmsar úa og grúa
Óveður þar, er sárast kvelja mann.
þar sem í rammast böl og beiskju snúa
Blessunum þeim er skyldu gleðja hann.
– Sjálfum sér má og þráfalt þar um kenna
þegar að heima vill í stjélin fenna.

Einu má gilda, – þar er þrautabending
þegar að alt í rótt og skelfing fer.
þar sem að fétt hann fyrstu leiðarbending
Fyrstu og hinstu gröfastjélið er.
þegar að slar við allra mála ending
Ólu í landans þögn, 'aum hallar sér
Bergsins að rótum og að fótum fjallsins
Fulmaður sorg og gleði ástvinalsins.

Lát hann með Oddi grafa Faraum frúa
Fjörugrar ástu, djúpt í hennar reit.
Látum hann yfir úthuf bárur stríða
Ólögin þola bæði költ og heit.
Látum hann hafa kannað vaðl víða,
Vinna sér margar kostaríkar sveit:
Treystist í engri til að hvíla líkinn,
Toga svo fast hin gönlu ottar svikin.

Ganga þó hljóti fjarri moldum móðu
Margur til náða þar sem komnir er,
Veizt hve fast hið bjarta Berurjóður
Börn sín að lotum dreyr ~~fast~~ þó á sér?
Veizt hve margur hélisvane, hljóður,
Hríðarlans svipur yfir jörð fer?
Við lesum margt, en örfátt ofan í kjölinn.
Óravegs jarðar sjánn fyrsta spölinn.

– – – Velkomin hingað heim! frá ægi svala,
Hefir þér auðnast tallmarkinu að ná.
Skilgetin varstu dóttir ottkar dala
Döfnuð og vaxin þessum stríðum á.
Þú hefir leitið hér um blóðuga bala

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Börðin og holtin, ásku kvika og frá
Láttið þinn snjalla söng í ástu óma
Undirtekt valtið bergsins stoltu hljóma
Þér hafir blærinn buðað þýtt um vangu
Barnæskuljóða fyrrum margu stund.
Hannagt er þér hvað vísir orka að angu
Óskastund vors í hyrrum birtilund
Reynt það og líka eftir stríðið strangt.
Standu með grátna brá og djúpe und
Samvaxnar rætur lífs og dauða liggja.
Lánsfjárins greiðslu afborganir tryggja.

Velkomin hingað! Engu yfirskini
Er þér hér fagnað, heil er kveðjan sú.
Fengdemenn, ættmenn, vandamenn og vini
Vart á hér nokkur fleiri heldur en þú.
Sprettur á fornum fjölgreinóttum hlyni
Felt þó að hafi blöð og kvisti nú:
Þess verður stofninn fastari á fótum
Fleiri sem stípest molda lúy að rótum.

Þó verður kornar kuld í hinsta sinni,
Haldbaktur vetrar gindir fyrir sól.

Drúpt hefir björkin dapur á góðu minni,
Daðurinn þögult — eftir liðin jól
Bót er, að sjálf, í heitum hjörtum inni
Hefirðu tryggt þér óruyt gnóg stjól:
Mun líðið vel um minning þína fara
Meðan að lifir einn af þessum skara.

Kalt blæs nú víða, og á ýmsar landir,
Út um þann heim, sem vér höfum sagnir frá
„Nú eru farnar frjálsar gleðistundir
Fólkbúndin gjörvöll þaðan burtu nú.
Nær munu gráðdar allar þessar undir,
Ástvinum grátnum þerrað tár af brá?
Nær munu hætta út um alla geima
Ísköldu hatur jökulmóðu að streyma?

Stanzlegis vaða harma djúpið dökkva
Dapurt þótt tuttu alt í faðmi sinn,
Þú munt ei leyfa lýð til fulls að sökkva
Ljósanna guð! með öll þau tár á kinn.
Veit ég að sólin sundrar þessum mökkva,
Svo kemur vorið hér á balann þinn,
Hlaðnar á leiðið golan geislum þýða

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Guðshandar mjúkt í eskrelinum
Líkt mun eð sjá, er vekur þrauk þríðr
þessi, með daudans hörku, gadd og byl,
Líks anda vallir báru þegar brýtur
Bryrjunu svella af vorsins fyrra hyl,
þegar eð blómum selle sumars mjúkur
Sólarlag ekkert verðr framar til:
Glóa í fúni gullföflurnar skrúðar
Guðsrúnum þeim er verðr aldrei múðr.

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Prestbólum 1 mai 1915

Herra ritstjóri Ingólfs.

Eg hefi áðnýverandi leytast fyrir á ítrekaða kaupendur á þeim eintökum af blaðinu sem þér hafið sent mér. Hinn 28 þ.m. kom hérna lækni Pálsson gein[illegible] er um daginn dryfið þín til að kaupa blaðið sem þannig er um.

Þarfnist þér þrí ekki að senda mína eitt eintak handa sjálfum mér.

Virðingarfyllst.

Halldór Bjarnarson

Eintaksprentun Þjóðmenningarsafns © Borgarbókasafn Reykjavíkur

p. t. Bleiðvík 18 des. 1916.

Herra
alþ.m. Benidikt Sveinsson
Rvk.

Þökk fyrir mörkuðu bréf yðar með síðasta pósti og hef jeg nú leitast við að verða við tilmælum yðar með undirskriftirnar, alt með erfiðleikum óreynsli; en alt þetta hefir tekið svo langan tíma þökkum vegalengdar með fl. að jeg varð 2 tímum of seinn til að ná í flóabátinn hjer

Það gleðir mig að heyra að þjóðhugsið til að byggja upp jörðina nærtækt, þvi það er það tekn mark um jeg hefi heppt að um mörg ár,

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

en áranguslemst, og óska að þjer verðið giptudrjúgri það er engum vafi á, að jörðin er allvel byggileg Norðurlandi gott með afbrigðum sumur og vetur, tún stórt, frjótt og grasgefið, skjólsamt, hrossum gangandi gjöð og svo hin nafntogaða lending Drifvik sem jeg hygg að geti orðið lyptistöng stórrar andsuppsprettu af sjávarafla ef verksmiðjur og hagkvæmlig skjól verði fyrir hendi. Áðurnefnd Lítlatóns eiður skilað þurvi ósk sinni til núverandi eigenda, að hann fái að hyrast þar næsta ár, og mæli jeg hið bezta með því, hvað lengur verður er síðar hægt að ákveða.

Jeg sendi yður skeytið í kvöld og lét þar með afskiptum þessum lokið í bráð.

Hvað snertir Norðmaðurinn á Hann jeg ekki vil að stýla hann, en ef þjer vilduð gjöra svo vil og Borgar 5 kr til Ísafoldar nú eftir áramótin, væri jeg yður sjerlegan þakklátur mávera við sjómst síðar í vetur og svo ekki meir um það.

Að lokum óska um gleðilig jól og happasælt þingsbörf!

Yðar mð virð.

Virðingu

Halldór Þorvaldsson

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Grashóll, N. Þingeyjarsýslu
10 júní 1917.

Alþingismaður Benidikt Sveinsson.

Kæri herra!

Ég sný mér til yðar, sem aðalmálsvara okkar hér norðanfrá, svo leiðis er að ég hef fyrir 14 árum fengið byggingu fyrir ábýlisjörð minni Grashóli sem hefur verið talin 1/3 úr Raufarhafnarlandi, en sú athugasemd er á þessari byggingu minni að landamerkjaskrá fylgir ekki byggingarbréfinu, mér að segja leikið fram að birtingi sé óskiptur. Nú er það áhugamál mitt, að fá viðurkennd gömul landamerki, sem búin eru að vera milli jarðanna yfir 70 ár, og engir ágreiningur hefur risið útaf milli ábúenda

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

þessara jarða. Aðalorsökin til þess að eg fer framá þetta er sú að eg á öll hús sem á jörðinni standa, en sú snurða hefur orðið á fyrir núverandi umboðsmanni Pétri Jónssyni á Gautlöndum, að hann hefur nú fyrir skömmu byggt Marinsi Lund á Raufarhöfn Grashólsland með Raufarhöfn. Af vöru hefur Pétur viðurkennt persónulega við mig að þetta hafi verið gört í athugaleysi af sér, og þíkist þó hafa allan vilja á að leiðrétta það.

Nú er það bón mín til yðar, að sjá hvernig Pétur gengur frami þessu er suður kemur hann í sumar. Og ef yður finst hann ekki gjöra nett í því, þá bið eg yður að segja um það til alþingis, að mér verði gefin landmerkjaskrá fyrir áðurnefndri jörð Grashól.

Eg hef þegar lagt mikið í kostnað við byggingar á jörðinni, og hef í hyggju að bæta hana eftir föngum, það er að segja ef eg fæ viðurkennd framvegis áðurnefnd gömul landamerki.

Ábúandi Raufarhafnar hefur þegar látið í ljós við mig að hann hefði alt í sinni hendi, og gæti jafnvel sagt mér að fara, en af vöru veit eg, að eg mun fá að hafa frið mína tíð, en öðru um börn mín, þó þau kunni að vilja fá að vera þar. — Af þessu getið þér séð að eg gjöri þetta ekki af gamni mínu.

Fyrir fáum árum datt mér í hug, að kaupa þessa jörð, og var alt undirbúið til þess, en þegar til átti að taka vantaði löglegt skipti á landi jarðarma Raufarhafnar og Grashóls, og neitaði þá ábúandi Raufarhafnar að láta virða Grashól, þótt hann hefði byggingu fyrir Grashólsland ásamt með Raufarhöfn, samkvæmt byggingarbréfi sínu frá umboðsmanni.

Eg sendi yður hér með áðnefningu

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

virðingarmanna Grashols, til þess að þér getið séð, að eg er ekki að segja þetta úti bláinn. En þér hafa neitað af ástæðum ástæðum.

Eg treysti yður til hins besta í þessu og að þér svo látið mig vita hvernig þetta horfir viðþegar þér getið.

Með virðingu og bestu þakklæti fyrir framistöðu yðar á alþingi gagnvart bæði mér og öðrum.

yðar einl. vin. Jóhannes Friðbjörnsson

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Einkamál.

KAISERLICH DEUTSCHES KONSULAT REYKJAVIK

5. des. 1918.

Kæri bankastjóri!

Í málinu legger þannig: Vörur þá gasstöðvunnar í sumar eru sendar frá Kleofu, annað hvort danskar eða þýskar vörur, en kostnaðarætlunina hefir C. Francke í Bremen gert og máske útvegað tilboð, sem annars fór í gegnum hendur D. T. Möller & Co í Kleofu[1]. Eðlilegast var að Francke gerði áætlun, þarð hann einn gat látið teikningar af hendi. Áætlun Francke

[1]) pappírarnir stimpluðir af þýzka kons. í Kleofu.

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

liggur hjá borgarstjóra (á sín fólkfæmi) og
alt er gert í samráði við hann, en
hann segir ekki hafa leikið efti, að Franck
stæði á tilboðinu (sem líst auk þess var
alt á þýzku). Yfirsjónin virðist þó vera
borgarstjórans að ~~leita~~ ekki efti, hver
tilboðið gerði, en alls ekki Berlínarbúanna,
sem eingöngu framkvæmdi vilja borgarstjóra.
Ónnur óþokkan er ekki lá. Fyrst yfirs
ekki rétt að borgarstjóranum láti í ljósi,
að það hann virðist krafa þessi of
ósamræmanleg og gauga of mörg réttindum
hlutlausra þjóðar, úti hún þessu
Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

máli til Thórnaráðsins í bréfi þad um
að gera fyrirspurn til enska sendiherrans
í London, er skýri jafnframt frá álíti
bæjarstjórnar. Má þá sjá, hvað fullveldis-
hefðarinn duga.

Persónulega er ég samþykkur að Kaup-
hafnar er afsláttur í þá sjálfr ég: Atlar
bæjarstjórnin að fremja vanglæti fyrir
nokkru tugi þúsunda króna? Hvar
er takmörk réttlætis í þessu hagnaðar?

Virðingarfyllst yðar Alexander Johnsen

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Eiði 28 des. 1916.

Háttvirti vin!

Vid sendum yður umsókn um styrk til vegagjörðar hjer á skarðinum, og bárum yður at leggja hana fyrir alþing 1917. og mála med henni.

Af blöðunum sáum vid svo at umsóknin hafði komist inná þingið en vitum ekki meir um hana. Nú viljum vid aftur byrja mála á þessu efni vid yður

Vid höfum haldid áfram vegagjörðinni útan af allum mátti – þvi verkid er áhjá-kvæmilegt og þolir enga bid – og erfitt at vanrækja áll stóf á heimilinu nema atinn þau allra nauðsynlegustu. Keypt at þengna vinn í stórum stil mídat vid efni aktar Eerum búnir med 2ja kilometra langa braut

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

þú er allt eftir við afaníburð, og er það þyngsta þrautin að eiga við hann

Þem sýnis hann þess hvað verkið er erfitt og bostnaðarsamt getum við þess að í vestu fornleistöðflum eru aðeins 2 fatmar á dagsverki.

Við höfum í hyggju að sækja á nýj um styrk til alþingis; og dettur aktur í hug að fara fram á við yður að ábyrgjast um að skotinn fari fram á vegínum, af einhverjum hofum manni t.d. eýslu bæjarstjórnum þeg ar hann fer hjer um. Mundi ýmislegt koma á ljós sem mælti með styrknum, svo sem það að flein gatu notið góðs af vegínum en Eiðisheimilið, þó hann sje ekki í full kunnasta lagi. Ekki breiðir akvegur heldur fljótfarinn veiðivegur.

Við vonumst eftir heilræðum frá yður í þessu efni við bókfæri.

Hjeraðsbúarnir aktur hefur farið hóf samlegum orðum um vegínn og bjóð sig fúsan til að gefa honum meðmæli sín Hann hefur mikill kvatt aktur til að sækja um styrkinn og síðast þeg ar hann fór hjer um í sumar hafði hann þau orð að við skildum aldrei hætta að sækja um styrkinn fyr en hann kæmi, því það lagi svo auðjæst fyrir að hann hlýti að fá styrk eða síðna. Enda sýnist ekki þurfa annað en líta á uppdrátt Íslands til að sjá þýðíngu nauðsyn er á tengja saman byggðir inar hjer austan og vestan á nesinu.

Virðingarfyllst

Daníel Jónsson

Guðmundur Jónasson

Við leggjum hjer inn ávísun í frímerki undir vantanlegt svar yðar. —

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Utanríkisráðherrann; sendiherrann;
Svein ráðherra: —
Jón prófessor: —
Stjórnarbreytingin: —
Dómsmálaráðherra; aðrir Kaupmenn
Hæstaréttinn

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Eskihólum 15 ~~júlí~~ ~~Ágúst~~ 1918.

Kari frændi!

Þakka þér innilega alt gott frá fyrstu. Af þú ferðir fellur svo gott með Sterling. Þú sendi eg þér 10 x af mjólkur ull og 6-7 x af smjöri. Gat þú miður ekki haft smjörið meira, sérlegafort frá.

Alt bærilegt að frétta þessu stundum þó tíðin hafi nú verið hörð síðan um mánaðamót Maí og Júní. Engin man eftir eins jafngóðum Maímánuði. Þú grænkuðu tún, en svo varð af og til frost og jörð kól svo óskaplega, og spretta er sama og engin. Hér var ágæt sheparhöld í vor, og eftir um tvo byggva af heyi sem hérnur sér nú vel, þeð heimt ætlar svo alveg að bregðast, og nú þurfa öðurhar, en þó ekki stórfeldar úrkomur enþá. Heyskap-

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

er er byrjaður fyrir nokkru síðu einkum þeirsem langfengi er, en ekki helgandi náðst af heyi.

Alúðarkveðja frá okkur hérna til þín og þinna þinn einlægur einl. vin

Friðrik Sæmundsson

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Húsavík 18. Júlí 1918

Kæri frændi!

Þó eg hylli mér mikur til að skrifa þér, þá verður það ekki til að bæta úr hinni löngu þögn, er rikt hefir milli okkar í seinni tíð. Skipið er að koma, og eg þarf að skrifa fleirum, en þetta geta ekki orðið nema fáein orð.

Bréfefnið var nú eiginlega ekki annað en það, að óska þér til hamingju með þau virðingar og trúnaðarstörf, sem þér hafa nú síðast verið falin á hendur, eg á við bankastjóra starfið og forystu sjórvinafélagsins. Vona eg að þau njóti þín lengi og þú þeirra.

Nú ætla eg að biðja þig, þegar þú sendir út bækur þöfl. að senda eptir bóksala rafleinum í Húsavík

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

hefir hann haft viðskipti við félagið í mörg ár og þykist vera skuldlaus. Hinsvegar fél honum ekki við fyrirrennara hinn og fyrir það bauð hann aðalumboðsalan að nokkru leyti í hendur P. W. (St. Gudjohnsen). Geri eg ráð fyrir að engin breyting verði á því, en þrátt fyrir það mátti senda mér nokkur eintök af ársbókunum o. fl. sem eg skal leggja hér með skrá yfir.

Eg ætlast til að bækurnar fáist í umboðssölu eins og verið hefir, en vilji félagið selja eitthvað af gömlum bókum fyrir lítið verð, þá getur vel verið kmið til máli að eg vilji eins kaupa þær.

Eg undirsendi þá nú verðbréfið sem þú bast mig að láta afljóa. Koðakoveð Heimleiðis til B.J.P. og hlutabréfum einskipafél. kom eg til skila.

Fátt að frétta. Afli hefir verið ágætur í rúman 1 mánuð, bæði á mótorbátum og róðrabátum, en nú er salt og olía á þrotum og veit eg ekki hvernig fer ef ekki er hægt að útvega þá sem bráðlega, sérstakl. salt. Aðgæur er hörmulegt útlit með grassprettu og er eg viss um að sum bú verða alþrot eláandi á þessu sumri. Eg býst við að farið verði að reyna að slá skárstu túnin hérna um miðjan næsta mánuð, eða mánuð síðar en vant er. Nautgripir halda ekki holdum nema þeir fái mat með beitinni. Allt bendir á að hallæri ætli að koma afaná dýrtíðina og þá getur svo farið að lítið fáist keypt sumum í kaupstaðnum.

Nú og minnum lítra bæilegt. Heilsufarið gott, sem ekkert og nóg að bíta og brenna enn þá. Meira þrófur nú

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

gera at sér stóra

Ekkert skil eg í hvað margir gera sér gróða úr um árangur af sambandsnefndarstarfinu. Gott er það að nú er Dani leita samkomulags við okkur, en illa er þeim þá brugðið ef þeir gangi að þeim kröfum um úr hljóðum nú að gera. Eg hef ápalinmóðu fréttanna.

Heilsaðu kærlega fólki þínu frá mér og verttu svo guði falinn

Þín einl
Þór. Stefánsson

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Wien I. Marc Aurelstr. 5
31. VII. 5?

Briefe nicht durchgelassen werden.
Bitte jedenfalls um Nachricht. Bei
dieser Gelegenheit frage ich an, was
wohl Dr. Gudbr. Vigfusson in Icel.
prose reader, 433, meint mit „the
Lists (1874) of Icelandic Worthies?"
Mit den besten Grüßen Ihr
J. C. Poestion
(jetzt Ehrendoktor der Philosophie
an der Univers. Graz)

ÖSTERR. POSTVERWALTUNG
ADMINISTRATION
DES POSTES D'AUTRICHE

KORRESPONDENZ-
KARTE
MIT BEZAHLTER ANTWORT
CARTE POSTALE
AVEC RÉPONSE PAYÉE

KAISERLICH-KÖNIGLICHE ÖSTERREICHISCHE POST
HELLER 10 HELLER

Herrn Alpingismeister
Benedikt Sveinsson

Reykjavik, Island
via Dänemark

Landsbókasafn Íslands – Háskólabókasafn / National and University Library of Iceland

Herrn
Hofrat Prof. Gsell-Fels
Wien, I.,
Doblerhofgasse 5
Österreich

ÖSTERR. POSTVERWALTUNG
ADMINISTRATION
DES POSTES D'AUTRICHE
KORRESPONDENZ-
KARTE
ANTWORT
CARTE POSTALE-
REPONSE

Sehr geehrter Herr! Es dürfte bald ein Jahr sein, daß ich Ihnen das letzte Mal schrieb. Ich beglückwünschte Sie zu Ihrer Wahl zum alpinistischen u.s.w. Auf dieses Schreiben habe ich noch keine Antwort von Ihnen bekommen. Ich erlaube mir daher die Anfrage, ob Sie dasselbe überhaupt erhalten haben, und frage weiter – wie damals – ob Sie noch geneigt sind, mir Auskünfte zu geben oder einen anderen Herrn empfehlen wollen. Nur bitte ich, dies gleich zu tun, denn ich bin in meinen id. Arbeiten aufgehalten weil ich keine Auskünfte erhalten kann. Meine letzten Anfragen blieben ja auch unbeantwortet, wahrscheinlich wegen des Krieges, da lange

Digitalisiert von Digital Benedictsecher Bibliotheksgesellschaft Regensburg

Brall.

Upphaf og skýring brallara.

Nú um nokkurt ára skeið, hafa þeir menn fundið ísl. í fjöðrfelagi vor Íslendinga, sem vefua má sínu nafni brallara-þeir eru einskonar gorkúlur – Einus og áður hefir verið til eru þeir einnig nokkurs konar kaupaleiðar, en þó er það hafa mikils til of mjögt aðrinnar hafa á slíka vöru. Segja má að þessir brallarar hafi fyrir viðskiptavini bæði allt í at selja, víðleya alla hluti bæði æta og óæta.

Það er þó ekki fyrr en nú á þessum síðustu og verstu framfaratímum að illáhrifa kefir gætt að mun. Menn hafa ekki, almennt, verið þann veg sinnaðir, að þeir vilji selja ogvesla með alla skapaða hluti. En nú fyrir nokkrum árum hefir þetta breytst. og það stórkostlega. Menn áta af hendi jarðirnar og húsin ofan af höfðum sér í stór-skeggpa-blikkum til stór-fasteigna-brallaranna; og þar selja eignir þessar á markaðskiptaborði þessara herra. Afdrif eignanna verða þá að samvirði fiðrs fellur meira hlutfallslega, en pappírsverðið hækkar verð hvers skeiðin. I.d. Hér má benda á jörð sem skömmu áður fyrir aldamótin var eitt af höfuðbólum bæ-fessa lands og var ágætlega vel ara rónsetin. Skömmu eftir aldamótin um komst hún í hendur einhvers slóða, og ávrifamesta, brallarans, sem vefari hefir verið nú á síðustu árum. Hann allt nú dæli mér að „drifa" búskapinn keypti fjölda kúa og hafði margt fólk En kýnnar urðu allar illa, og búskapurinn bar sig ekki. Þá hann sig þá um búið

Eiríkur Jónsson og Páll Ólafsson © Bókasafn Seyðfirðinga

II.

Selur jörðina ungum bónda fyrir 18 árum síðan. Sá bóndi hafði gnægð fjár handa á milli á íslenskra bónda vísu, en þráði fyrst það, líkast honum ekki að búa, nema fyrir biskupalagi, sem hann hafði. Hafði hann þó ekki aðra eins grillur í höfðinu og hinn. Biskupar hans undu vel því að hann hafði fyrstu makaskiftin á jörðinni. Fékk hann gaman biskupa í Reykjavíkurþingi, reglulegan fjalaköll og lenti bráðum í honum. Nú var jörðin komin upp í 50-60 þúsund á pappírnum, og í hönduðu jarðabréfaraðarinnar III. Nú spar að nafninu til ábúandi, sem að setta lagi átti hreita rýjandi jarðarinnar hefir fyrir talsvert af afgjaldi selur sleggjunnar á leigu, eða leyfir eða jarðarinnar og hinum gangi af sér og hinn á fóðr sem eftir gömlum íslenskum máldögum, gat með góðri meðferð, þegar hann var vel setin, 12 kýr mjólkandi, um 1000 fjár og hesta efti þörfum er nú fallin upp í það, sem af öðru er orðinn. Allt er í óreiðu niðurníðslu, nema pappírsverð jarðarinnar. Er nú von á bónda einbúinn, þarsem konan er líka inn búin?

Sögn eru fyrir ýmsum árum síðan eigna manna, sem komast í kl. á brallaranum. Er afleitt það ótíðarlegt og hegna um kaup þessara manna og af sínum góðum kjörum þeir komast oft. Er annaðhvort af þeir líka svo mikil klaðlisvit og mun-unum selis eða þá af sérgæzlu, er svo heimskir af þeirri gegn

þeir vera af F þeir hafi sómasamlega af

F þar er lítil mesta fjöldi af þessu líkt H, og jafnvel sem á þrifanlegri, falla má hinta svo sem H mælingar H

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

at þeir skuli kafa komiðir klakk-
laust af þann ad þeztu (er þegar
þeir selja brölluðunum sigurð
sínum). ~~Ekki~~

Ekki er á batafíkn sú á brallaranum
minni en hinna dóri er þeir
~~skuli~~ vinna óleinkinis annad
verk, þá þeir eru sins og hárdar
í slagsmálum þjóðrinnar, sem
þeytir mestum inn á hvert
heimili í hverri sveit ad
minsta kosti

Svor villiðkenningar
og kafa þá jafnaðlast ad dag-
ordi; sumi sinna mátsláttum:
hinum er þeningar.

Skjót
~~dusjum~~ þýðsprot af ad sú skoðun
er ad festa rætur meðal
Samaríska þjóðarinna ad safna
auðsjum á sem skemmstum tíma
og ná sem mestri hylli
er nátúrlis hafi minst gildi:
og þá verði leikir fyllilega í
samræmi vid þessa skoðun ad
gerast brallari (agent, umboðsmaður
vesa og hjá kaupmönnum o.s.frv.) ~~ad~~
~~þeim~~ ~~ad~~ m.fl.o.fl.

Sjálfsagt verður erfitt ad útbýna
þessari kenningu, þá ~~sjálfsagt~~ líklega
er það villtust; ekkisvörð allra
manna, sem þessu skjóti En
þar sú menn á öðrum leiðum
ad fullnægjingu þessarar kenninar
er þeir líkast vid, af alefli; ad
lifa á annara ~~á~~ sveita og þáinskap.
Þeir þá ríðsmenn á ad taka
þeim kvenkarlar á þessu hátta-
lagi brallaranna og breyta þeim
í þjóðnýta menn; en líkegt þeim
þá fyrst ad stinga á ödru leyti ádur
en sekt verði látast, en það
er ad útbýna vanþekkingar tor-
leyndi þeirri er mestri vöðu um
ut á vid slóð ahnennings í sam-
vinnufélögunum. Þar hefi kaup-
félögunum illa skotist, og það leyfir
ad vetni ~~þeirra~~ fyrsta verk í framtíðinni

Landsbókasafn Íslands – Háskólabókasafn © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

ad leggja inn í einum bríf á málefnum og aulca opinberlíf fólkinsins manna á þessum tímum, jafnhliða því, að fá neyti á reynslusemi fólkið ríkum brot úr sögu á skökku skoð. Opinberlíf verðleyting er ekki einkljóst hit að velja niðn, hit fullnæti, af margra alda árum, og kenna mönnum að sjá sinn hag í samræmi við aðra. Íslk. menna vað verði Heima- friðir á þorp at, at það sé bala. framleiðendum, börnum, konast, at selja afurðir sínar sín bæjardyr.

Það skal þegar játað at at þeim er mikill hagstraumur og vinnu-sparnaður, sem fljótt á líðir. En þella er allmyndar vel atriði: Á-vinningurin úr aðferð þessa er að öðru leyti undir viðtakanda, kaupanda, komið. Vori það undir frá samræmu kaupfélagi, og seljandi fengi óskorað fyrsta markaðsverð fyrir vöru fyrsta markaðsverði á ný hér sín á þá, sem neytandi vörunnar þarf at borga, at frádregnum flutningskostnaði, og á stæmstu leiðum: framleiðanda og neytanda) fyrir vöru sína, þá vori all gott og blessat eins og það alli at vera. En eins og vanan er komið innanlands viðtökumönnum, mun reynsla oftast vor vera hin at viðtakandinn er eins-konar brallarinn; þá er verið at tala í kringum sig íslenskum leti mór, (íslenskt er efnið þó þessi hugdrekkuning sér víðast innfluttur). Og afleiðingin verði sú at framleiðandi verði ómögulegt at sjá hagsinnum borgið á viðskiptum hjá lillisti, því vitanleza er það margra innilegt ósk at einhver góður brallarinn taki upp á því, at flytja heim á land vöru fyrir lit kúsins. Komist

× sem fyrsta markaðsverði á ný hér sín á það verði sem neytandi þarf at borga fyrir vöruna at frádregnum flutningskostnaði á stæmstu leiðum milli framleiðanda og neytanda.

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

nú brautarinnar á lokum svo langt, verði menn algjörlega í þeirra höndum. Verður þá ríkan líkari betri en einskonar Kristjáns heitins. Það er nú þegar orðin einveldis á heitar sveitir láti einn og sami maður annast kaup og sölu fyrir sig, án eftirlits. Í slíku lífsfelum getur það varla óheppilegt. En ótakt verður það þó, þegar gætt er að þeim afleiðingum, sem sýnilegt hefir verið á hér að framan, og sem fremur má búast á það, að engínn er eins innanhandar, að dorga álitlega upp í sínu eigin vorasjóði, þegar fram líða stundir, ~~þegar~~ og sinn og þessum óbeyglanlegu innborðsmönnum virði þeir sýna á á þá aðra fíra. Og mikla lagalundargeð mega þeir menn hafa, sem svo frá afskiptaleysi og ógætni að leggja sig og hag sinn svo í hætta, hefðir án efuðkon ~~sem~~ í þjóðarjúmi, sem óskar sér að vera komin þar, sem engin spyrt lit sín af hinu hefði altaf nóg að éta og drekka. ~~Skyldi ad~~ Skín selst nóg af þó á lokum. Skyldi ~~ríkinu~~ ekki þá hvíla alfrei á þó, á íslensk framleiðsluna leyst í lokinhamsvirkinu lyá bráðsvinum?

Ofríkið svo afskiptalausi, sem menn afskiptaverði einn gang viðskiptalífsins verði, menn þó sérþeyrir hvorki bundaðskein sem verði á framleiðslu hyrnt sinni. Og er það ad vonum. Og jafngrannir verði þeir ef á verði brytjist í hina áttina. Og er þó líka ad vonum. En í hvorugt skiptið dettur þeim í hug ad grennslast eftir ástæðunum ad undirlegningunni. Ekki er þó óraðbundnt, en hingan er lamaði lit hins ad velta á milli gomanna afleiðingunum, án þess gætu á ad upphafi eh á-

slakinn. Svo er og um bónin. —
Það lýkur langan lunda, og mikið
mál, líð að skeyra frá öllu því
er af þessu afskiptaleysi leiðir, er það
3 ekki allin mín, en af hendinni
verður hagsmunum á lostu hugjöfunum
~~sökum afríkum mikli trafal i Evrópu~~
~~sem nú standur yfir~~, hafa íslendingar
afurðir hollaðar í verði að gökinn mun
~~mun~~. Mest mun þá hafa kveðið að
hrossaflutningunum hér á landi:
Gengi allskonar hrálossgjörðum
i sumarinu um afarverð þarf, er
vöri á íslenskunum hestum i Ameríku.
Hver markaðinn vaki annan. Menn
þyrftust undrunar og ánægju yfir þeim
peningum, sem nú stigunum i á
landi, móð alli verju. Og menn
selti hrossa i óskapum mörg, upp=
spenntir kaupverði 10–20 kr. hvorn en
gefið var fyrir þann sigurlaun ~~hvorum~~
er íslenskt hross ekki sem tryggt
verðmæti. Þó var þeim líka trú
um það, af þar um fróðum mönnum
at íslenski hestur hefði stigið fleiri
hundruð krónur i verði. En það fyrgi
mörg, at menn áðurtíðinnar mætti
ekki gefa meira fyrir þau. Aðstaðan
milli tíðinnar ætti; enn sé, at auka
i sama hlutfalli og áðurtíðan. Eftir=
leiðis. Sannar það mál og manna=
lærleikinn, sem skein út úr frásögn
hestakaupmannsins sem selti íslenskum
hestum tvo á hundrað hvorn, en þóttist
ekki gróði eru á hinum hrossunum
at það hefði þó ekki fyrir almennings=hrossa=
~~hefunum~~ hefjendur — at vera at síðast eftir
þeim gróði, aðallega yfirgnæfði eru áðurtíðar
~~Ný~~ Skyldi nú hann ekki mörgum mönnum
þykja sá viðbót, sem gróðinn á hrossunum
nemur hefði en engum? Svíað gæti og

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

þeir, að þeir hefði engan eigi kaupa-
bókin, ~~sem~~ menniirnir um upplýsingu
sitt hvorum á hinu dýru, hefði
þeir séð, þegar manninum var greitt
verkið þeir þá sukir í Danmörku. Alt
~~þá hefði ekki langað líka skinna~~ ein-
hvern Ekki þeim hefði ekki þótt það vel
komið í þessum eigum vasa þá var
ekki nema manulegt.
En lítr og einn skógallinn á krossa-
bólunni; hér heima, hann líkl. minni
er ger á fallegum prekhestum, og
djáknum byggjum ónýtum. Og það
skeðr aftr mjög hlíðinmanlega
þeir þriðjum krossarskiarnnar.
Hér átti að vera krossaðáli fella, ~~sem~~
~~sem átt krossa í flokkum~~ og þá
átti að flokka krossin, lit afflutnings-
þanni, at neytandi seljandi fengi það sem
þeir hestum, og neytandi vissi hvað
hann keypti (aldrei, ~~hann~~ gangrís osfr.)
Vori það réttlátt seljandi og kaupandi
er þeir ~~einn~~ ~~ekki~~ lapsir at ~~þakkar~~
þeirlíkt fyrirkomulag, vori minnsandi
milliliðir, ballaræmir, og prellóðir
seljandi at miðli leyti. Hér skrifi
verk ónnur, einn og á flestum þriðjum
birkum þessa lands, vori ~~sem~~ selja at
~~vegi~~ fyrir blóðuðfella birkilands (l.d. á mata
deildar skógfund.) at Búnaðarfélag Íslands
(eigum á aðalfund.i vor) at taka þetta mál
til alvarlegrar íhugunar. Á bókum
þessum fellgjum vori upparlegustu
menn kontraktarinna, minsla kosti
hér sannanlega, vori þeim eríkleki
um engu at ráða bót á þessu.
Þá er eg armenings at af minsandi fyrir-
komulagi er at komast í það horf og
eg hugg at líkt annað vanti á en
ástæða forsigis menn lit at hrinda þessu
í framkvæmd.

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Þótt fjárverslunin var aðallega bundin við útflutning lifandi sauðfjár, var sú venjan allsstaðar að fjárkaupmennirnir ferðuðust um heimin og keyptu fé innsuðtis. Þaðan á heimasláturhúsinu nokkur dög.

En þegar maðurinn fyrir sláturfjárafurðir og fjárkaupmennirnir ~~selja keypt~~ fé settu af stað jafnt, hér um aðalatriði og einkum á kaupstaðinum, og fóru sú fé þá kaupa sérhvern sláturfélag Suðurlands var slofnað og fjárverzlun fór að hraðast austanverðu leyti í gagnverði, hófst nýr atvinnugrein sem hefir unnið ansvert á síðari árum, á þeir félagsverði ad minsta kosti: Bændur þótti-þá fyrir hagnaði og áþaðfa kostnaði ad selja fé sitt sjálfir til slátrunar, ~~og hafa um sjórnarh~~ og þótti það eitt nema rýmilegt" eftir þeir gátu selt sláturfé á aftur af kirkjum, ef hægt var ad komast hjá mestu áþeyndunum sem umsjónina á sláturfé fraðleiðslu sinnar.

Þorna sáu sleynugir menn sér leik á borði; sem margir góðbændur og slátrbónda sonurinn hefir leikið. Sá leikur var þá fólginn ad þeir ferðuðust um sveitinar, fyrir og um sláturtíðina, og kaupa fé. Reka síðan í kaupstaðinn og selja það þar aftur fjárkaupmönnum. Nú þótti þeir margs ad geta, svo hagur verði ad. Byrjuðu bændur fram á það, ~~ad~~ sláandi dómum ad meir sé sé óðugleyt ad gefa fyrir kindina, annars skaðist hann á ~~kindum~~ kaupinum, annað það, ad hann (C: seljandi) fái alls ekki meir fyrir kindina í kaupstaðnum ad ~~[illegible]~~ sláturfélagsmiðs frádregnum flutningskostnaði, ~~og svo er líka líkasinn~~ o.fl. o.fl. en ysta silkitinsan er sú, ad seljandi sami það á eftir reikningsleiga ad í sann og verði hafi hann selt miklu lægur en hann hefði getið í kaupstaðnum þetta má vel kalla ad komnar sinni vel fyrir borð.

Landsbókasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Fyrir Slátur félags mönnum er nú hér enn meira í hífi. Þeir láta glepjast einsog áður, af fortölum brallaranna, og hafa undskipti sín þá, þvert ofan í gefin loforð sjálfra sín, um það að skifta eigi sér aftur tjóðsala en einu sinni eigin sigri, (Slátur fél.) og verða þá brallegir á þremur liðum. Í fyrsta lagi bjóða þeir bóg sín sjálfsforhitungsjóni sjálfra sín, með því að gina yfir fleyzu frá kaupmönnum velferðarfyrirdæmis framleiðendabortnum - sjálfra, og leita gráu ofan á svart (ofan í leðja tilgangi) með því að steypa frá öðrum samsigurfæráðlingum frá undskiftum sínum. Í öðru lagi ganga þeir á bak orði sínu, bjóða lög félagsins, og fljúa á þann liðu sóma sinnum, og fá í staðinn, á flestum tilfellum ómyndarlegnæst. Og í þriðja lagi standa þeir í vegi fyrir efnalegu sjálfsforði sjálfra sín. Það eiga þeir víðanlega örðugast með að skilja. Í öðrum orðum telja þeir meinlausar kæmingar, sem auðvelt sé að kingja niður eða brjóta úr sér eftir vild. Sitt vori atmuga verst, vori eitthvað til í því. Vitskaðnu sjá. Satt er það, að hér er ekki um neinn uppgripaarð að ræða fyrir einstaklinginn - þá fori ekki tjá því að menn ætjiu augun í það - heldur er það hagfræðileg kreyling til þeyilegrar afkomu, og víst um það, at hinir, brallaranir, hafi ekki kraft mann til þess, og einfremur vonin sú at þeir, brallaranir, geti með hinum auðsnyltir framleiðendum, ef þeim vori ekki komið uppá það líalag at draga sér fé úr annara

Landsbókasafn Íslands – Háskólabókasafn – Landsbókasafn Íslands – Háskólabókasafn

X.

Þyngjið lögum samkvæmt.

Hér mun ég kála stokka minnst af þessi. Vera má að síðar gefist tækifæri til að reka nokkrú gó[illegible] Sumar fjárgötur brallaðar.
En ég ætla að vona að mönnum fari að verða þæt fullljóst hvílíkir háska gripir slíkir menn þrú á flesta vegú, og að almenningi sé full þörf á að gjalda varhuga við millibilsleik þeirra, ~~þá~~ Svo mikla kattarnáttúrú hafa þeir til að bera að komi þeir höfðinú einhverstaðar inn mun allú bráðurinn brátt á eftir fara.

Ég er viss um það, að ef eitt vorum ekki að kaupa fé á haustin, þá gjörsamlega gleymdi bændur að setja ~~fé~~ skjótt til nauðþurftar sinna. Þannig ~~fórust einsamu bænum~~ árlega í haust. ~~Þótt eru~~ sá ~~Sannleikur~~ sannast úr þjóðlífú sem ég þekki Sannhæfpilegri lýsingú á íslandinú, í þessum efnum, mun ekki vera hægt af fá.

Í mars 1915

Valdi.

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Reykjum 7/3. 1913.

Kæri vinur.

Sumarið sýna fræ ég bót frá Einari Benediktssyni, og finn sig illt vinfalls í sínum á Laxamýri.
Þetta gjörði ég þráðs fyrir milkla hey-annir. Bað hann mig í fam nokkurn dag upp í Reykjum hlíð og hitta þar ungling einn Friðrikson og vera mót honum nokkurn daga og meðan fyrir vorkunlegum veg.
Ég var ófús á að gjöra þetta þrí heyannir voru okkur dýrmætar nú norðr frá eins og þú þekkir en drógst þó á þat af lok um af því hann bauð mér ávann-

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

legr hátt kaup – 10,00 fim kr. á dag fyrir sjálfan mig og 2,00 tvær kr. fyrir hvern hest en 14,00 kr. á dag fyrir mig og tvo hesta.

Þann 23. s.m. ágúst var ég um kaldan lík vitkalls vit Einar á Hæg mýri. Kvöld Einar englendingin kominn á Reykjahlíð með fylgdarmanni, og mig í bryggjuflótt við. Enn fleiri bæt hann mig í farkostinum 250,00 kr. einn á vis um ís Grímjaðarstaðum. Þetta góði ný eins og mótfylgjandi blað sýnir og kom á Reykjahlíð morguninn eftir. Já-an hjelda vit svo sama dag áleiðis í Bettifossi um Fjalla hverfi í Einar ríg. Þegar þar kom lét Thrust von mig vita, á ég atti í gangi í Einari sjálfum með borgun fyrir ferðina þrátt fyrir það þó fylgdarmaðurinn – Halldór í norðursýslu hafði útborgun í hendi fyrir farakostnaðinum vídur kendi strax á Reykjahlíð í hann atti á sjó um hann. Þó fór ég með þeim, fyrst svo langt var komið, fram á Reykjahverfi og upp í Þeystareykjum.

Burtí Thrustar var á vegastaði fór Einar ríg í Þeystareykjum og áskaði eftir í ég matar og markaði fyrir sem vita á undan

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

var allmikit verk. Þetta vildi
ég ekki gjörn nema, og fengi fyrst
greidd af hendi kostnað þann,
sem þá var orðinn. Enn
Þórustaðir sáu fram á sitt og
vildi líka Einars, sem hafði ráðit
mig. Af þessum áðurnefnum og þeirri
á þunnu er þeir 250, en voru
í mesta eyðir, nú er fyldar
matarinn mér líka um greiðslu-
unni, var þá minn fyrirlagi
lokið.

Jón Einarsson í Reykjum hélt
sem lagði til mann og hesta
í þetta fort snúri sér til Halldórs
sál. Jónssonar bónda á Ytra-Hólmi
og borgum fyrir þann, þó Einar

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

var þá komnir af landi burt
en ég hef ekkert fengið fyrir
minn part nema 10,00 kr. um
fyrirfarandi. Thorstens bandi af
84,00 kr. sem ég átti að fá fyrir
6 daga eftir loforðum Einars.

Nú vil ég biðja þig í góðri
milligöngunni. og Rasm. minn
í þessu máli, af vora mátti
að Einar gjörði þá fyrir
þig ont f gríðu mis þessar
eftir stöðvar 74,00 kr. þó eiðsi
varn allar þá er betra að fá
nokkuð en ekkert.

Eg dæi í hann skrifar
svo mikið í blaðið „Ingólfur"
og skipar þar öndvegi, að

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

þitt hjótsit at hafa allmikit
saman at talan og vonn því
at þér verði vel ágengt í þessu
fyri.

Fullu borgun er eg fús á
í greiðu þér.

Eg skrifaði Einari F
fyrtinni loksinni þegar eg tó
hvatt bróðrinum eg var búkaur,
en hef ikkert svar fengit,
en ikki getur, at hann hefi
aldrei fengit bréfið, því það
er víst meiri grun en það
um Einar ikki er í mak
tinum, og þó hann nú
þurfti bróðir. En eg hygg
at hann kunni fremjar

at láta at ordum sínum
eru annars í hetta máli.

Mit kærir kvøðir
Tinn

Baldvin Ólafsson

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur